

فضیلت فهمیدن نفهمیدن

محمد صادق ذاکری

می توان گفت بزرگ ترین کشف در این جهان این است که بفهمیم مغز انسان و برخی جانداران چگونه کار می کند! یکی از ویژگی های غالب ما انسان ها این است که معمولاً می فهمیم که می فهمیم، اما به ندرت می فهمیم که نمی فهمیم. از این رو، شاید نخستین گام در شناخت پدیده ها این باشد که بفهمیم در فهمیدن نقص داریم و فهم نقصان ما در فهمیدن، نقطه ی عزیمت بسیار راهگشایی در شناخت پدیده ها و امور است. سزاوار است از چنین فضیلتی بی نصیب نمانیم.

در زندگی برخی پدیده ها و امور را با اندکی فکر کردن به سادگی می فهمیم. اما برای فهمیدن برخی دیگر به شدت محتاج آنیم که بیشتر و بیشتر فکر کنیم. حتی فهمیدن برخی امور و پدیده ها آنچنان دشوار است- از جمله شناخت خود که به اعتباری ضروری تر از شناخت سایر پدیده هاست.- که نیازمندیم به سراغ متفکران بزرگ و فیلسوفان فحول رویم و به قول ویل دورانت (۱۸۸۵-۱۹۸۱)، «وقت خود را با ائمه و شهدای فکر سپری کنیم». از این رو، برخی که معتقدند رشته ی فلسفه صرفاً برای ارضای حس کنجکاوی است، شاید و شاید از این مهم غفلت ورزیده اند که کمینه کار فلسفه فراگیری فکر کردن دقیق و درست است به خصوص فلسفه ای که با زندگی خودمان و شهروندان ما پیوند دارد و ما را از افتادن در ورطه ی نسبی گرایی افراطی و نیست انگاری تا حدودی مصون می سازد.

با توجه به عنوان این یادداشت سزاوار است یادی از ویلهم دیلتای- دیلتای- (۱۸۳۳-۱۹۱۱) کنیم که با صراحت فرموده است: «علوم انسانی، فهمیدنی هستند و نه توضیح دادنی.» چرا که در عرصه علوم انسانی آن چه اهمیت اساسی دارد، مفهوم های زیر است:

پویایی، تحول، انگیزه، مقصود، غایت و به ویژه مفهوم هایی که با ارزش و معنا سروکار دارند، یعنی مفهوم هایی که در پیوند با زندگانی و جنبه های گوناگون آن هستند.

فهمیدن از نظرگاه دیلتای همانا دریافت معناست که آن نیز تنها بر اساس تجربه زندگانی، دریافتنی است.

اکنون پرسش این است که آیا نظام یادگیری برخی جامعه ها با توجه به پویایی واقعیت ها، انگیزه ی کافی در درونیان این نظام یادگیری ایجاد می کند تا بفهمیم مردم چه هستند؛ چه می خواهند و چگونه می

توان با توجه به تئوری‌ها و بینش لازم، زندگی بهتری از طریق نظام
یادگیری برای آنها رقم زد؟
بفهمیم فهمیدن به مثابه روشی است که در سراسر واکاوی‌های انسانی
به کار می‌رود و همه‌ی جنبه‌های آن‌ها را به یکدیگر پیوند می
دهد.

□□□□ □□□ □□□□□□□#